

РОМАНСЬКІ, ГЕРМАНСЬКІ ТА ІНШІ МОВИ

Петухова А.Є.

студентка;

Медвідь О.М.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та практики перекладу,
Сумський державний університет*

ТЕЛЕСКОПІЯ ЯК СПОСІБ СЛОВОТВОРУ У СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ЗМІ

В умовах сучасного суспільства, рушійною силою якого є інформація, дискурс засобів масової інформації, що реалізує суспільну думку і формує в цілому концептуальну картину світу, став ключовим, а його виникнення обумовлене процесами інтернаціоналізації та глобалізації. Зображення актуальної соціальної реальності, регулярне отримання, обробка та передача інформації для загалу створює необхідність у формуванні емоційно-експресивних лексем. Одним із найпродуктивніших способів створення таких лексем слугує телескопія, яка, поєднуючи основи двох слів, утворює нову одиницю мови, що містить в собі значення її складових частин та має бінарну структуру.

Деякі автори не користуються терміном «телескопія» для позначення даного явища, а вживають терміни «контамінація», «словоскладання», «злиття», «гібридизація», «вставне словоутворення», «блендинг». Наприклад, визначення Г. Марчанда [5] зближує контамінацію з комплексними скороченнями, а Л. Бауер [2] ототожнює її зі словоскладанням. Найбільш прийнятним здається визначення телескопії, яке запропонувала А.Н. Шевельова: «Телескопія – це створення номінативної моделюючої одиниці із двох слів зі скороченням як мінімум одного з них у місці з'єднання, з можливим збіганням і вставками морфів, а також зі збереженням акцентно-складової структури одного з вихідних слів, яке взяте у якості морфологічного зразка» [3, с. 5].

Існує багато видів телескопічних слів. Відповідно до цього, Дж. Алджео класифікує їх за трьома групами:

1. Телескопізми на основі фонематичного збігання – склад або частина складу є спільною для двох слів: *universalphabet* (загальна абетка) – результат поєднання *universal* та *alphabet*, при чому *al* є спільною частиною.

2. Утворені в результаті скорочення слів – кожне із двох слів скорочують, а потім поєднують отримані форми між собою. Інакше кажучи, слова-вирізки є скороченнями більш довгих форм, зазвичай відсікають при цьому кінцеву

частину слова, або його початок, або навіть кінець та початок слова одночасно. Скорочення слова розуміється як процес, в ході якого лексема (просте чи складне слово) є скороченою одночасно зберігаючи свій сенс: *rom-com* (романтична комедія) – результат поєднання *romantic* і *comedy*.

3. Фонематичне збігання зі скороченням – скорочення двох слів до спільного складу з подальшим складанням: *ambisextrous* (призначений для обох статей) – результат поєднання *ambidextrous* та *sex* [1, р. 19-20].

Найчастіше та найпродуктивніше створення нових слів за допомогою телескопії у мові англомовних ЗМІ відображається у формуванні: іменників: = *camcorder* (відеокамера) = *camera* + *recorder*; прикметників: *adorkable* (з відтінком екстравагантності) = *adorable* + *dork*. Рідше за допомогою телескопії утворюються: прислівники: *absotively* (рішуче) = *absolutely* + *positively*; дієслова: *to recommember* (нагадати, щоб запам'ятати) = *recollect* + *remember*.

У процесі телескопії новостворені лексеми не завжди фіксуються у словнику, тому для визначення значення таких новоутворених слів користуються різноманітними методами, серед яких:

1. Аналіз словникових дефініцій – метод, який дозволяє точно визначити значення телескопічного слова, проте порівняно невелика частина такого виду слів фіксується у словниках загальноновживаної лексики.

2. Асоціативний – із сукупності асоціацій щодо слова-стимула можна визначити так зване «асоціативне значення слова», при цьому можна допускати, що якщо два слова мають однакову дистрибуцію асоціативних реакцій, то їх значення або співпадуть, або є синонімами. Цей метод вивчення значення слова є ефективним для розгляду семантики телескопічного слова.

3. Контекстуальний – реципієнт правильно декодує складові елементи телескопічного слова та його значення з усіма смисловими відтінками виходячи з контексту.

Проаналізуємо приклади телескопічних слів, якими користуються сучасні англомовні онлайн-видання:

1. «*The puffer coat is the ultimate frenemy of any winter wardrobe*» [6]. У даному реченні наявне телескопічне слово – іменник, утворений шляхом поєднання скороченої першої основи *friend* зі скороченою основою слова *enemy*. Щоб визначити значення телескопічної одиниці *frenemy* при перекладі даного речення застосовуємо метод аналізу словникових дефініцій і отримуємо: «*Пуховик – головний заклятий товариш будь-якого зимового гардеробу*».

2. Не є виключенням навіть назви для статей періодичних онлайн-видань. Наприклад, назва статті «*The Shopaholic Test: 7 Questions That Reveal Whether You Have a Shopping Problem*» [4] з журналу «*Glamour*». У даній назві наявне телескопічне слово – іменник, утворений шляхом поєднання першої основи *shop* зі скороченою основою слова *alcoholic*. Для визначення значення телескопічної одиниці *shopaholic*, при перекладі, застосовуємо одразу два методи: аналіз словникових дефініцій та контекстуальний. *Shopaholic* – це людина, яка залежить від шопінгу, але у відповідності до даного контексту краще перекласти просто як «залежність від шопінгу». У результаті

отримуємо: «Тест для визначення схильності до залежності від шопінгу: 7 питань, які показують, чи маєте ви проблеми даного характеру».

3. У реченні «As a *bodacious* Latina babe, you know that when it comes to buying jeans...» [3]. У фрагменті речення наявне телескопічне слово – прикметник, утворений шляхом поєднання скороченої першої основи *bold* зі скороченою основою слова *audacious*. Щоб визначити значення телескопічної одиниці *bodacious* при перекладі даного речення застосовуємо також два методи: аналіз словникових дефініцій і контекстуальний. У результаті отримуємо: «Накиталт **безрозсудної** латиноамериканки, ви знаєте, що коли справа доходить до придбання джинсів...».

Отже, телескопічні слова можуть утворюватися різними способами, а визначення значення таких одиниць передбачає застосування низки методів при перекладі. Слова, утворені шляхом телескопії, широко використовуються у мові англомовних ЗМІ, проте характеризуються певними протиріччями – з одного боку вони ускладнюють й уповільнюють процес сприйняття, а з іншого, вони створені для того, щоб забезпечити більш глибоке проникнення в сенс предмета чи явища, яке описують, тому і затримка уваги реципієнта на телескопічному слові слугує для більш тонкого розуміння того, що за ним стоїть. Таким чином, як автор, так і перекладач телескопічного слова в деякому сенсі ризикують: якщо неологізм (або його переклад) виявиться невдалим з точки зору відповідності комунікативному завданню, то у реципієнта може виникнути почуття роздратування і відторгнення, а для того, щоб запобігти цьому, слід вивчати структуру, семантику і стилістичні особливості даного типу слів.

Список використаних джерел:

1. Шевелева А. Н. Структура и семантика телескопических производных с точки зрения когнитивной лингвистики (на материале современного английского языка): автореф. дис. канд. филол. наук // СПб, 2003. – С. 5.
2. Bauer L. «Derivational paradigms» In Yearbook of Morphology, 1996. – Pp. 243-256.
3. Corine Griffith Cole. Jeans for Your Curves [Електронний ресурс] // Cosmopolitan. – May 16, 2012. – Режим доступу: <http://www.cosmopolitan.com/style-beauty/news/g1956/jeans-for-your-curves/>
4. Leah Melby. The Shopaholic Test: 7 Questions That Reveal Whether You Have a Shopping Problem [Електронний ресурс] // Glamour. – October 1, 2015. – Режим доступу: <http://www.glamour.com/fashion/blogs/dressed/2015/10/are-you-addicted-to-shopping>
5. Marchand H. The Categories and Types of Present-day English Word-formation. – Munchen, 1969. – 256 p.
6. Naghmeh Mirzaie Hosseinzadeh. New Blends in English Language [Електронний ресурс] / Hosseinzadeh N. M. // International Journal of English Language and Linguistics Research. – 2014. – Vol. 2, № 2, С. 15-26. – Режим доступу: <http://www.eajournals.org/wp-content/uploads/New-Blends-in-English-Language.pdf>
7. Patricia Garcia. Puff Piece: Ten Quilted Jackets to Consider This Winter [Електронний ресурс] // Vogue. – December 5, 2012. – Режим доступу: <http://www.vogue.com/868369/puff-piece-ten-down-jackets-to-consider-this-winter/>